

ZÁKLADNÍ PRÁVA
A PRÁVNÍ STÁT

Zpráva z návštěvy České republiky & připomínky orgánů k této zprávě

5.-6. května 2026

Evropský hospodářský
a sociální výbor

Fundamental Rights and the Rule of Law

Zpráva z návštěvy České republiky konané ve dnech 5–6. května 2026

1. Základní práva sociálních partnerů

Účastníci shledali, že **práva sociálních partnerů** a sociální dialog jsou v Česku ukotvena v **pevném právním rámci**, v souladu s normami MOP a dalšími mezinárodními normami. Postavení odborů a organizací zaměstnavatelů je odpovídajícím způsobem chráněno zákoníkem práce a souvisejícími právními předpisy upravujícími sociální dialog. Dle vyjádření sociálních partnerů obecně existuje dobrá spolupráce mezi nimi vzájemně i mezi nimi a veřejnými orgány, které se obvykle nevměšují do jejich vnitřních záležitostí a zapojují je do legislativních procesů prostřednictvím zavedených konzultačních postupů. Toto prostředí vede dle sociálních partnerů k vyváženým výsledkům, a to i v takových otázkách, jako je zaměstnávání migrantů.

Účastníci se obecně shodli na tom, že **tripartitní dialog** je dobře zavedený a poskytuje formální platformu, skrze niž lze v rámci pravidelných setkání – zejména prostřednictvím pracovních skupin působících na klíčových ministerstvech – podávat podněty týkající se oblastí, v nichž jsou konzultace povinné. Zaměstnavatelé uvedli, že připomínky lze vznášet přímo a že jejich názory jsou obecně zohledňovány. Zástupci odborů však poukázali na to, že jejich zapojení má spíše nepřímý charakter a že jsou více odkázáni na využívání digitálních nástrojů. V některých případech pak dle jejich slov jejich podněty nebyly dostatečně zohledněny v legislativních výstupech a jindy, například v případě přípravy zákona o médiích veřejné služby, nebyli účelným způsobem efektivně zapojeni.

Pokud jde o **míru přítomnosti odborů**, zástupci odborů uznali, že výzvu představují trvale nízké počty členů, které jsou částečně dány historickými souvislostmi. Jako často vstřícnější v otázce odborové angažovanosti byly hodnoceny společnosti v zahraničním vlastnictví; menší české firmy prý v zapojování do odborů nevidí přílišnou přidanou hodnotu. Jsou známy ojedinělé případy, kdy byli zaměstnanci odrazováni od vstupu do odborů nebo se obávali negativních následků, ale takové přístupy nebyly prezentovány jako rozšířená praxe.

Účastníci rovněž široce prodiskutovali otázku **unijního rozměru sociálního dialogu**, zejména co se týče financování ze strany EU a vývoje v legislativní oblasti. Strukturální fondy EU byly označeny za užitečné z hlediska podpory sociálního dialogu coby doplněk vnitrostátních mechanismů. Zaměstnavatelé uvedli, že nedávno přijaté iniciativy EU posilující práva zaměstnanců, mj. v oblasti mezd a transparentnosti, pro ně znamenají další povinnosti a administrativní zátěž.

Pokud jde o **směrnici o přiměřených minimálních mzdách**, zástupci zaměstnavatelů zdůraznili, že její provádění probíhá v kontextu tradičně nízké nezaměstnanosti a nedostatku kvalifikovaných pracovníků. Uvítali sice poměrně jednoduchou koncepci směrnice, ale vyjádřili se kriticky k povinnostem v oblasti vykazování, které směrnice zavedla. Sociální partneři se shodli na tom, že požadavek na přijetí akčního plánu na podporu kolektivního vyjednávání byl příležitostí k aktualizaci českého rámce z roku 1991, ale měli rozdílné názory na to, jakým způsobem k ní přistoupit. Zaměstnavatelé se vyslovili spíše pro uplatnění postupného procesu, který by vycházel z analýzy a specifických podmínek jednotlivých odvětví, přičemž poukázali na to, že míra pokrytí kolektivními smlouvami se v jednotlivých odvětvích i nadále významně liší. Celkově dosahuje přibližně 40 %, vyšší je v těžebním, energetickém a automobilovém průmyslu a nižší v zemědělství a pohostinství. Ocenili jednoduchost, s jakou byla směrnice pojata, ale zároveň konstatovali, že směrnice vytvořila značnou administrativní zátěž, i pokud jde o fázi provádění. Odborové svazy naopak vyzvaly k rychlejšímu a ambicióznějšímu opatření a jejich kritika českého akčního plánu se týkala toho, že zavádí především nezávazné nástroje a nabízí jen omezené možnosti pro diskusi ohledně dalšího vývoje, a sice prostřednictvím specializované pracovní skupiny. Vyjádřily rovněž obavy ohledně zrušení českého mechanismu „zaručené mzdy“ prostřednictvím novely zákoníku práce, jež byla přijata v souvislosti s prováděním směrnice. Tyto změny jsou dle jejich názoru v rozporu se zásadou, že v rámci provádění by nemělo dojít ke snížení existující úrovně ochrany zaměstnanců. V závěru návštěvy české orgány poukázaly na to, že míra pokrytí kolektivními smlouvami sice stále nedosahuje 80% cíle stanoveného EU, ale již nějakou dobu se zvyšuje. Zdůraznili rovněž, že Česko patří mezi první členské státy, které přijaly akční plán – byl schválen v srpnu 2025, do jeho přípravy byli intenzivně zapojeni sociální partneři a jeho cílem je dosáhnout konsensu.

Pokud jde o **směrnici o transparentním odměňování**, zástupci zaměstnavatelů uvedli, že otázka stejné odměny a nediskriminace již je upravena stávajícími ustanoveními zákoníku práce, v důsledku čehož mají další opatření vzhledem ke své administrativní složitosti dle jejich názoru jen omezenou přidanou hodnotu. Domnívají se, že rozdíly v odměňování žen a mužů v Česku jsou do značné míry odrazem rozdílů mezi odvětvími, a nikoli nerovného odměňování za stejnou práci. Zástupci odborů uznali, že český právní rámec v této oblasti již lze považovat za poměrně silný, ale zdůraznili, že hlavní výzva spočívá v účinném provádění stávajícího rámce i směrnice. Domnívají se proto, že by mohlo být užitečné zlepšit shromažďování údajů.

2. Svoboda sdružování a svoboda shromažďování

Pokud jde o **vývoj od předchozí návštěvy v roce 2021**, zástupci občanské společnosti popsali jasné zhoršení. Tendence, které byly patrné již v roce 2021, se zintenzivnily a rozšířily. Podle účastníků byla občanská společnost dříve považována za partnera veřejných orgánů při tvorbě politik, to se však změnilo s novou vládou. Její přístup má spíše konfrontační charakter a političtí činitelé se stále více snaží oslabit postavení a vliv občanské společnosti. Účastníci zároveň poukázali na určitý pozitivní vývoj od roku 2021, zejména v souvislosti s právy LGBTIQ osob.

Zdůraznili však **odolnost české společnosti a institucí**, kterou považují za velkou přednost v rámci odolávání tlakům na práva a demokracii. Zdůraznili, že justice má důvěru veřejnosti a její nezávislost je všeobecně uznávána. Účastníci rovněž upozornili, že česká společnost je v případě potřeby schopna značné občanské mobilizace, a to i prostřednictvím velkých demonstrací, jako byly například demonstrace, které uspořádala organizace Milion chvilek pro demokracii proti návrhu tzv. zákona o „zahraničních agentech“ a navrhovaným reformám financování veřejnoprávních médií. Účastníci uvedli, že nebyla zaznamenána žádná významná systémová omezení svobody shromažďování ani opakované nadměrné používání síly ze strany donucovacích orgánů.

Účastníci zároveň varovali, že tyto silné instituce a tradice stále více narušuje **rostoucí polarizace společnosti** v souvislosti s tím, co označili jako „oligarchizaci“ politických a hospodářských elit. Zástupci občanské společnosti poukázali na politické narativy, které zpochybňují úlohu občanské společnosti, popírají změnu klimatu nebo se staví proti politikám v oblasti životního prostředí, což se podle nich promítlo do snížení politické podpory a financování. Účastníci připomněli, že v Česku existuje dlouhodobá tradice, která z lidských práv činí ústřední bod veřejné politiky, a to zejména v oblasti zahraničních věcí. Vyjádřili však znepokojení nad tím, že je tato politická identita oslabována. Upozornili rovněž na rostoucí koncentraci hospodářské moci v odvětvích, jako je zemědělství a stavebnictví, což souvisí s oligarchickými strukturami, jež ovlivňují politické rozhodování.

Podle účastníků hrozí, že tato atmosféra bude zejména mladší lidi **odrazovat od zapojení do veřejného života**. Účastníci uvedli, že organizace občanské společnosti jsou častými terči negativních narativů a očeňujících kampaní nových vládnoucích koaličních stran. Ty je dle účastníků vykreslují jako politické, zkorumpované nebo jako součást údajného „hlubokého státu“ (deep state) a tyto narativy jsou dále posilovány médii vlastněnými oligarchy. Účastníci poukázali na existenci toho, co vnímají jako neformální „černou listinu“ organizací, jež jsou považovány za nepřijatelné nebo za příliš politické, což údajně vede k jejich postupnému vylučování z režimů veřejného financování a konzultačních procesů. České veřejné orgány naopak uvedly, že vztahy mezi vládou a občanskou společností se zlepšily, a to díky zásadám otevřené správy a díky strategickému rámci, který nahradil přístup, jenž fungoval převážně na základě zásady „shora dolů“, přístupem zaměřeným na partnerství, včetně opatření směřujících k systematictějšímu zapojení organizací občanské společnosti do tvorby politik a do čerpání finančních prostředků EU, k čemuž došlo zejména během předchozí vlády.

Účastníci nicméně poznamenali, že mají méně příležitostí podílet se na tvorbě politik. To se týká i toho, že se snížil počet schůzí poradních orgánů a méně často jsou požadovány podněty od odborníků a občanské společnosti, přičemž současně existují výjimky, jako je oblast vzdělávání. Vyjádřili rovněž znepokojení ohledně toho, co vnímají jako rostoucí vliv soukromých zájmů na tvorbu právních předpisů. Zdůraznili, že stoupá **finanční tlak na organizace občanské společnosti**, a to v důsledku toho, že je k dispozici méně možností financování, přidělování prostředků je méně předvídatelné, mění se priority a rozhodnutí o financování jsou přijímána se zpožděním. Účastníci rovněž poukázali na širší změny ve strategiích financování – jde mj. o to, že prostředky ze strukturálních fondů EU určené na sociální začleňování jsou podle všeho přesměřovávány na infrastrukturní projekty. České veřejné orgány uvedly, že rozpočtová omezení se týkají všech oblastí veřejného života, nejen občanské společnosti, a zároveň uznaly potřebu předvídatelnějších a víceletých mechanismů financování.

Účastníci označili pozastavený návrh **zákona o registraci subjektů se zahraničními vazbami** za příznačný pro atmosféru, která v dnešní době panuje, a připodobnili jej k ruské iniciativě týkající se „zahraničních agentů“. Vláda tento návrh sice nikdy formálně nepředložila, někteří poslanci však tuto iniciativu důrazně prosazují. Podle pracovní verze tohoto zákona by subjekty, které jsou příjemci zahraničního financování, byly údajně povinny se buď zaregistrovat, nebo ukončit činnost, s tím, že případné pokuty by dosahovaly až 15 milionů CZK (přibližně 600 000 EUR) a byly by stanoveny rozsáhlé oznamovací povinnosti. Účastníci podtrhli, že iniciativa by měla dopad nejen na organizace občanské společnosti, ale také na univerzity, média a další aktéry. Ačkoli uniklý návrh vyvolal silnou kritiku a občanskou mobilizaci, účastníci vyjádřili obavy, že jeho pozastavení nemusí znamenat, že do budoucna nedojde k dalším pokusům o zavedení podobných právních předpisů.

V neposlední řadě pak zazněly obavy v souvislosti se **zákonem o regulaci lobbování**, který byl přijat v roce 2025. Účastníci sice obecně podpořili záměr tohoto zákona, jímž je zlepšit transparentnost, varovali však, že pokud by pravidla nebyla uplatňována stejnoměrně, jeho dosažení by mohlo být zmařeno. Upozornili zejména na výjimky udělované sociálním partnerům, díky kterým se na ně nevztahují požadavky na registraci týkající se jednání s tvůrci politik. České veřejné orgány upřesnily, že sociální partneři jsou z působnosti pravidel pro lobbování vyňati pouze v případech, kdy se účastní jednání vládních pracovních a poradních orgánů (např. tripartity), nebo v případě formálních konzultačních postupů pro navrhování právních předpisů a dokumentů týkajících se jednotlivých politik a že ve všech ostatních případech se žádná obecná výjimka neuděluje.

3. Svoboda projevu včetně svobody médií

Účastníci konstatovali, že – pokud jde o **svobodu médií** – Česko si na mezinárodní úrovni i nadále vede poměrně dobře. Ve světovém indexu svobody tisku organizace Reportéři bez hranic se umístilo na 11. místě, zaznamenalo však první známky poklesu. Pokles v žebříčku, k němuž nedávno došlo, byl prý především důsledkem změn v politickém prostředí. Celkový právní a institucionální rámec je sice stále funkční, účastníci nicméně varovali, že současné trendy by mohly Česko vystavit rizikům, která již byla zaznamenána v jiných zemích střední a východní Evropy.

Tyto výzvy se týkají **obecně stabilního mediálního prostředí**. Mediální trh je prý otevřený a umožňuje nástup nových aktérů, včetně investigativních novinářů. Média veřejné služby, konkrétně Česká televize a Český rozhlas, se prý těší důvěře široké veřejnosti a v rámci mediálního prostředí plní ústřední úlohu. Účastníci pohovořili o strukturách pro monitorování zastrašování novinářů, jež byly založeny ve spolupráci s donucovacími orgány, a o iniciativách v oblasti ověřování faktů, jejichž cílem je potírat dezinformace. Zdůraznili rovněž, že ochrannou ruku nad svobodou projevu nadále drží soudní moc a že na podporu této svobody se významně mobilizuje veřejnost. Rostoucí obavy o nezávislost médií spolu s probíhajícími diskusemi o iniciativách EU byly údajně motivací k těsnější spolupráci napříč mediálními odvětvími, která tradičně fungovala odděleně. Zazněla rovněž výzva ke zvýšení inkluzivnosti a transparentnosti procesu tvorby právních předpisů v mediální oblasti, ke zlepšení konzultací se zúčastněnými stranami a k posílení odůvodnění návrhů. Jeden z účastníků vyslovil názor, že stávající postupy, včetně omezeného zapojení pracovních skupin a vypracovávání návrhů za zavřenými dveřmi, mohou oslabovat kvalitu a legitimitu právních předpisů.

Účastníci se zmínili o rostoucím **znepokojení veřejnosti v souvislosti se svobodou médií** s ohledem na vývoj v několika oblastech. Pokud jde o mediální pluralitu, vyzdvihli koncentraci významných mediálních domů v rukou oligarchů a skutečnost, že je stále vyvíjen politický vliv na redakční linie. Jako obzvláště zranitelná byla označena lokální média, přičemž v důsledku rozšiřujících se „zpravodajských pouští“ sílí vliv místních politických aktérů. Účastníci rovněž poukázali na ekonomické tlaky, tedy mj. omezenou veřejnou podporu soukromých médií, pohrůžky pozastavením státní inzerce v některých mediálních domech a dopad pravidel v oblasti autorského práva, která – byť jsou navržena tak, aby chránila obsah na internetu – snížila viditelnost a příjmy některých mediálních organizací.

Pokud jde o **politické tlaky**, účastníci popsali rostoucí nevraživost politických aktérů spojených s novou vládnoucí koalicí, jež se projevuje mimo jiné agresivní rétorikou, výhrůžkami a případy nevpouštění novinářů na tiskové konference. Poukázali rovněž na to, že jsou novináři – a zejména novinářky – stále častěji terčem zastrašování a násilí, jak bylo zdůrazněno v nedávných průzkumech. Jeden z účastníků upozornil na právní a administrativní překážky, jimž čelí novináři, kteří se v Česku uchýlili do exilu, jakož i na důsledky snížení objemu mezinárodního financování určeného na programy, které je podporují, zejména ze strany USAID. Účastníci zdůraznili potřebu efektivnějších ochranných a podpůrných mechanismů, aby bylo možné pro pracovníky sdělovacích prostředků zajistit bezpečné pracovní prostředí.

Média veřejné služby jsou prý v tomto stále polarizovanějším kontextu samým ohniskem polarizace; za tím jsou ovšem spíše politická vyjádření než fakticky podložená diskuse. Účastníci uvítali předchozí reformy zaměřené na posílení autonomie médií veřejné služby, včetně změn týkajících se postupů jmenování do dozorčích rad a indexace koncesionářských poplatků pro domácnosti v souladu s inflací. Varovali však, že tyto záruky by mohly být v budoucnu ohroženy v důsledku návrhů na snížení koncesionářských poplatků a následné nahrazení stávajícího modelu financování modelem přímého financování ze státního rozpočtu. Vyjádřili obavy, že tyto změny by mohly oslabit redakční nezávislost. České veřejné orgány uvedly, že probíhá meziresortní připomínkové řízení a že příslušné zúčastněné strany budou konzultovány v pozdější fázi.

Pokud jde o **dezinformace**, účastníci popsali měnící se ekosystém napojený na politické aktéry, včetně některých s otevřeně proruskými postoji, který usnadňuje šíření určitých narativů. Vyjádřili znepokojení nad možným oslabením institucionálních reakcí a zároveň zdůraznili, že opatření namířená proti zahraničním propagandistickým médiím musí zůstat podepřena právními předpisy, být přiměřená a podléhat soudnímu dohledu. Připomněli opatření přijatá na začátku války Ruska proti Ukrajině, u kterých původně takové záruky chyběly a která v konečném důsledku umožnila dotčeným médiím, aby se prezentovala jako oběti. Jeden z účastníků rovněž poukázal na případ, kdy velmi velké online platformy jednostranně zablokovaly účty jistého média, což významně ovlivnilo jeho dosah.

Účastníci podtrhli význam **účinného provádění právních předpisů EU na ochranu mediálních aktérů na internetu** a poukázali zejména na zpoždění a nedostatky v provádění vnitrostátních právních předpisů souvisejících s nařízením o digitálních službách, evropským aktem o svobodě médií a provedením směrnice o ochraně proti strategickým soudním řízením proti účasti veřejnosti. České veřejné orgány vysvětlily, že se na provádění nařízení o digitálních službách muselo znovu začít pracovat, neboť předchozí vláda nedokončila legislativní proces. Nicméně regulačním orgánem již byl

s výhledem na přijetí rámce stanoven Český telekomunikační úřad. Uvedly rovněž, že evropský akt o svobodě médií podnítl samoregulaci a spolupráci napříč odvětvími, mj. pak vznik rámce upravujícího redakční transparentnost a vlastnictví sdělovacích prostředků. Bylo uvedeno, že k provedení směrnice o ochraně proti strategickým soudním řízením proti účasti veřejnosti by mělo dojít v nejbližší době.

4. Právo na nediskriminaci

Pokud jde o **obecné a institucionální aspekty**, účastníci konstatovali, že političtí aktéři jsou v otázkách souvisejících s nediskriminací často konzervativnější než široká veřejnost a někdy z politických důvodů ignorují soudní rozhodnutí v této oblasti, zejména pokud jde o práva migrantů. Činnost veřejného ochránce práv byl hodnocena jako efektivní, kdy ochránce aktivně provádí šetření a pravidelně spolupracuje s dotčenými skupinami, včetně osob se zdravotním postižením. Účastníci však vyjádřili názor, že má jen omezený vliv, pokud jde o legislativní změny. Zdůraznili rovněž, že důvěra ve veřejné instituce se u různých skupin liší, přičemž zejména LGBTIQ osoby se často zdráhají oznamovat diskriminaci nebo nenávisně motivované trestné činy, a to ze strachu z reviktimizace ze strany donucovacích orgánů.

Pokud jde o **tlak na organizace občanské společnosti a veřejné narativy**, účastníci podtrhli, že je zapotřebí silnější politická podpora a stabilnější financování organizací působících v oblasti boje proti diskriminaci. Stejně jako v části věnované svobodě sdružování se zmínili o stále negativnějším vyobrazování občanské společnosti ve veřejném diskurzu i na internetu, a to i ze strany politických aktérů napojených na novou vládní koalici. Byly vyjádřeny obavy ohledně možných budoucích omezení zacílených na tzv. „politické“ organizace občanské společnosti, včetně možných omezení jejich činnosti ve školách, a rovněž ohledně dopadu zákona o regulaci lobbování a diskusí o zahraničním financování. Pokud jde o nenávisně motivované trestné činy a nenávisné verbální projevy, české veřejné orgány poukázaly na novelu trestního zákoníku přijatou v roce 2025, která rozšířila rozsah trestných činů z nenávisti doplněním trestných činů, jako je vandalismus, a rozšířením důvodů k výslovné kriminalizaci předsudečného násilí například o předsudky vůči zdravotně postiženým nebo vůči osobám s odlišnou sexuální orientací.

Pokud jde o práva migrantů, účastníci připomněli, že příchod přibližně 400 000 **Ukrajinců, kteří v Česku žádali o dočasnou ochranu**, vedl k rychlým a podstatným změnám v právních předpisech i praxi. Vyzdvihli, že počáteční reakce jak veřejných orgánů, tak celé společnosti byla silná a opírala se o širokou solidaritu ze strany veřejnosti. Účastníci však konstatovali, že podpora postupně klesá a že ukrajinští uprchlíci stále více čelí předsudkům, včetně nenávisných projevů na internetu a fyzických útoků, které jsou částečně zesilovány politickými narativy. Poukázali na zvýšená rizika, pokud jde o zranitelné migranty, kteří nejsou ekonomicky aktivní, a na nejasnosti ohledně toho, jaká dlouhodobá řešení budou zavedena po skončení dočasné ochrany. Co se týče integrace do trhu práce, účastníci zdůraznili pozitivní vývoj v souvislosti s přístupem k zaměstnání, vzdělávání a zdravotnímu pojištění, což mnoha Ukrajincům umožnilo vstoupit na trh práce. Zároveň konstatovali, že značný počet osob s dočasnou ochranou pracuje pod úrovní své kvalifikace a že nízký počet kontrol inspekce práce zvyšuje riziko vykořisťování. Jeden z účastníků poukázal na to, že spolupráce mezi odborovými svazy a organizacemi občanské společnosti působícími v oblasti práv migrujících pracovníků se zintenzivňuje, nicméně širší veřejnost migranty i nadále vnímá jako konkurenty na trhu práce. Zazněly rovněž obavy v souvislosti s nízkou úrovní sociálních dávek a nedostatečným přístupem

k psychologické podpoře. Zástupci občanské společnosti rovněž uvedli, že ministerstvo vnitra i nadále zamítá některé žádosti o dočasnou ochranu navzdory soudním rozhodnutím a postojům veřejného ochránce práv.

Účastníci vyjádřili znepokojení ohledně možných budoucích změn v **migrační politice** státu, zejména s ohledem na to, že programové prohlášení současné vlády se výslovně staví proti Paktu EU o migraci a azylu v jeho současné podobě. Ačkoli migranti formálně požívají procesních záruk, včetně práva na odvolání, účastníci uvedli, že v praxi jsou tyto záruky omezené z důvodu sníženého přístupu k právní pomoci. V důsledku škrtnutí ve financování právní pomoci z prostředků EU v rámci Azylového, migračního a integračního fondu (AMIF) vznikl dle vyjádření účastníků v této oblasti deficit, přičemž nebyly zajištěny jiné prostředky, s jejichž pomocí by bylo možné financovat zapojení organizací občanské společnosti. České veřejné orgány uvedly, že právní pomoc bude i nadále financována z veřejných zdrojů, ale bude poskytována především prostřednictvím soukromých advokátních kanceláří, a nikoli prostřednictvím organizací občanské společnosti. Oznámily rovněž, že v rámci Rady vlády pro lidská práva bude zřízen nový výbor, jenž se bude zabývat začleňováním držitelů dočasné ochrany.

Pokud jde o **práva Romů**, účastníci uvedli, že jsou Romové i nadále diskriminováni na strukturální úrovni, zejména v oblasti vzdělávání a bydlení. Zástupci občanské společnosti zdůraznili, že navzdory tomu, že je to zákonem zakázáno, stále existuje přibližně 130 segregovaných škol, což má významné dlouhodobé dopady z hlediska výsledků v oblasti vzdělávání a v sociální oblasti. Co se týče bydlení, účastníci poukázali na to, že jsou Romové stále odkázáni na nevyhovující soukromé ubytování a že jim ve zvýšené míře hrozí nejistota bydlení a bezdomovectví. Zároveň ocenili pozitivní iniciativy, včetně programů na podporu začleňování Romů financovaných EU a práce vládní zmocněnkyně pro záležitosti romské menšiny. Jako pokrok bylo označeno rovněž právní uznání „anticiganismu“, nicméně účastníci zdůraznili, že jsou zapotřebí konkrétní návazná opatření. České veřejné orgány uvedly, že otázkami, jako je vyloučení z přístupu k bydlení, segregace ve školách a nucená sterilizace, se zabývá Strategie rovnosti, začlenění a participace Romů 2021–2030, vládní zmocněnkyně a zákon o podpoře bydlení. Potvrdily také, že lhůta pro podání žádosti o odškodnění nucených sterilizací byla prodloužena do roku 2027, přičemž upozornily, že přetrvávají problémy související se správní kapacitou a důkazními požadavky.

Pokud jde o **LGBTIQ osoby**, účastníci konstatovali, že ačkoli veřejná podpora rovnosti manželství je poměrně vysoká, politická podpora je i nadále omezená. Poukázali na to, že témata týkající se LGBTIQ osob jsou využívána v politickém diskurzu, a to i formou nenávistných verbálních projevů a dezinformací. Zákon o registrovaném partnerství z roku 2024 sice přinesl pokrok, účastníci však zdůraznili, že nenastolil úplnou rovnost, zejména co se týče rodičovských práv a přeshraničního uznávání. Pokud jde o trans osoby, účastníci uvítali nedávné soudní rozhodnutí, kterým byla zrušena povinnost sterilizace, a označili jej za důležitý krok, jenž je v souladu s normami v oblasti lidských práv. Vyjádřili však znepokojení v souvislosti s tím, že tato změna dosud nebyla zakotvena v právních předpisech a v současné době se opírá o vyhlášku ministerstva zdravotnictví, což vyvolává otázky ohledně právní jistoty a dlouhodobé stability. Účastníci rovněž poukázali na zlepšení v širším slova smyslu, například co se týče zpřísnění trestních sankcí za trestné činy z nenávisti, avšak zdůraznili, že bude třeba v budoucnu posoudit jejich praktický dopad.

Pokud jde o **diskriminaci LGBTIQ osob na pracovišti**, účastníci uvedli, že problémy přetrvávají, a to včetně vysoké míry diskriminace a systematicky nedostatečného oznamování. Konstatovali, že na tyto případy se vztahuje pouze obecný antidiskriminační rámec, nikoli zvláštní právní předpisy, a že se tato ustanovení v praxi používají jen zřídka. V důsledku toho jsou soudní spory se zaměstnavateli spíše ojedinělé. Účastníci rovněž vyzdvihli, že existují rozdíly mezi velkými mezinárodními společnostmi na jedné straně a menšími zaměstnavateli nebo veřejným sektorem na straně druhé, jakož i to, že přetrvávají problémy ve školním prostředí. Veřejné orgány dosud nezohlednily pokyny, které navrhly organizace občanské společnosti s cílem řešit začleňování na pracovišti. České veřejné orgány uvedly, že diskriminace na základě sexuální orientace byla v souladu s právem EU zahrnuta do antidiskriminačního zákona, který zakazuje diskriminaci v zaměstnání. Diskriminace na základě genderové identity je zahrnuta mezi diskriminaci na základě pohlaví.

Účastníci dále konstatovali, že v otázce **genderové rovnosti** si Česko v rámci EU vede obzvláště špatně, zejména kvůli nízkému politickému zastoupení žen a přetrvávajícím nerovnostem na trhu práce. Uvedli, že postoje veřejnosti jsou často progresivnější než politický diskurz, který se někdy posunuje k nepřátelsky laděným narativům zaměřeným na ženy ve veřejném životě. Účastníci uvedli, že je oslabována institucionální kapacita pro oblast genderové rovnosti, mj. byla na některých ministerstvech ukončena činnost kontaktních míst pro genderovou rovnost. Poukázali rovněž na to, že genderové stereotypy přetrvávají v soudnictví, a zdůraznili, že je třeba zlepšit odbornou přípravu soudců a dalších právnických profesí.

Pokud jde o **genderově podmíněné násilí**, vyjádřili účastníci znepokojení nad tím, že je tomuto jevu na politické úrovni věnována menší pozornost a boj proti němu není stabilně nebo v dostatečné míře financován. Připomněli, že Česko neratifikovalo Istanburskou úmluvu, a vyjádřili názor, že současná vláda vykazuje při provádění příslušných směrnic EU v této oblasti omezené ambice. Účastníci označili za pozitivní nedávné právní úpravy, včetně redefinice znásilnění, zdůraznili však, že podpůrné služby pro oběti jsou i nadále nedostatečně financovány a mimo Prahu nejsou ve stejné míře dostupné. Bylo konstatováno, že přístup k odškodnění za zneužívání v minulosti, jako byla protiprávní sterilizace romských žen, je v praxi omezený, neboť důkazní požadavky jsou vysoké.

A konečně pokud jde o **osoby se zdravotním postižením**, účastníci poukázali na přetrvávající propast mezi obecně pozitivními postoji veřejnosti a omezenou podporou v praxi. Bylo konstatováno, že – pokud jde o veřejné výdaje v této oblasti – Česko zůstává pod průměrem OECD. Zástupci občanské společnosti rovněž uvedli, že veřejné orgány údajně nejsou ochotny v plné míře provádět soudní rozhodnutí týkající se výpočtu příspěvků na péči. České veřejné orgány s nimi nesouhlasí a poukazují na případy správních a soudních průtahů v rámci řízení týkajících se příspěvků. Účastníci upozornili na strukturální nedostatky, mezi něž patří přílišná míra institucionální péče namísto péče komunitní a kvóty týkající se počtu hodin domácí péče financované z veřejných rozpočtů, jež nepostačují pro zajištění nezávislého života. Ačkoli byla zaznamenána určitá pozitivní opatření, jako je třeba uznání rodinných pečujících v rámci právních předpisů o sociálních službách, obecné hodnocení účastníků je, že celková podpora je i nadále nedostatečná.

5. Právní stát

Účastníci uvedli, že **právní stát a nezávislost justice** jsou v Česku obecně silné, zejména ve srovnání s jinými zeměmi střední a východní Evropy. Zdůraznili, že instituce mají kapacitu pro sebekorekci, a poukázali na nedávné reformy, včetně novely z roku 2024, která posílila postavení státních zástupců i nezávislost justice. Dále účastníci mezi pozitivní kroky zařadili rovněž kodifikaci důvěrnosti mezi advokáty a klienty a zřízení funkce zástupce veřejného ochránce práv a ochránce práv dětí. Účastníci zároveň konstatovali, že nezávislost justice je i nadále částečně závislá na osobní autoritě zkušených soudců, a mohla by proto být ovlivněna budoucími strukturálními reformami, včetně případných změn v organizaci soudů.

Účastníci nicméně identifikovali několik **problémů, které v praxi ovlivňují nezávislost justice**, zejména co se týče provádění zákonů a soudních rozhodnutí. Poukázali na iniciativy, které by mohly oslabit hierarchickou jednotnost v rámci justice, zejména pak pokud jde o návrhy zaměřené na rozšíření závaznosti právního odůvodnění vyšších soudů týkající se hmotněprávních záležitostí. Bylo rovněž vyjádřeno znepokojení v souvislosti s případy, kdy výkonná moc neprovedla soudní rozhodnutí neprodleně. Účastníci uvedli, že procesní průtahy jsou někdy využívány taktickým způsobem, neboť to umožňuje pokračovat v provádění příslušných opatření až do jejich pozdějšího zrušení Ústavním soudem. Někteří účastníci rovněž uvedli, že i v případě z nedávné doby, kdy Poslanecká sněmovna odmítla vydat na žádost státních zástupců ke stíhání nového předsedu vlády a nového předsedu Poslanecké sněmovny, by se mohlo jednat o odklon od zavedené praxe. Obecně účastníci varovali před kumulativními a inkrementálními riziky pro institucionální rovnováhu.

Pokud jde o **efektivitu justice**, situace se podle účastníků různí. Zatímco řízení v běžných případech jsou obvykle dokončena v přiměřených lhůtách, složité nebo ostře sledované případy, zejména ty, které se týkají korupce nebo střetu zájmů, se často dlouho vlečou z důvodu opakovaných odvolání a vracení věcí mezi soudy. Účastníci rovněž poukázali na nejednotnost v oblasti zveřejňování soudních rozhodnutí, zejména v případě soudů nižších stupňů, což může narušovat právní jistotu a jednotné uplatňování práva v celé zemi. Zdůraznili také pomalý pokrok v oblasti digitalizace soudnictví navzdory tomu, že jsou k tomuto účelu v rámci Nástroje pro oživení a odolnost k dispozici finanční prostředky. Zmínili se také o tom, že meziresortní koordinace je slabá a že v rámci soudních řízení jsou do značné míry nadále využívány papírové systémy a digitální nástroje nejsou dostatečně rozpracované.

Pokud jde o **přístup ke spravedlnosti**, účastníci vyjádřili vážné obavy ohledně toho, že je nedostatečně financována právní pomoc. Uvedli, že je v rámci soudního systému považována za sekundární rozpočtovou položku, což vede k finančním restrikcím a dlouhým zpožděním v odměňování advokátů, přičemž v některých případech toto zpoždění přesahuje i dva roky po ukončení řízení. Podle účastníků tato situace odrazuje od poskytování právní pomoci a může způsobit regionální rozdíly v přístupu ke spravedlnosti, včetně potenciálních „právních pouští“. Účastníci rovněž potvrdili, že se snížilo veřejné financování organizací občanské společnosti poskytujících právní pomoc, zejména pokud jde o migranty, a že jsou finanční prostředky přesměrovávány způsobem, který může ovlivnit kvalitu služeb a organizační nezávislost. Další obavy zazněly v souvislosti s návrhy, které by mohly narušit autonomii právnické profese, včetně rozšíření správních pravomocí podle pravidel pro boj proti praní peněz bez dostatečných procesních záruk.

Pokud jde o **otevřenou správu**, účastníci konstatovali, že složitá koaliční jednání mohou snížit transparentnost a omezit zapojení zúčastněných stran. Uvedli, že jsou stále více využívány zrychlené legislativní postupy, kterými se obcházejí standardní konzultační procesy. Účastníci rovněž poukázali na probíhající diskuse o omezení přístupu k veřejným informacím, mimo jiné zavedením poplatků. Pokud jde o zákon o regulaci lobbování, účastníci uznali legitimitu regulace lobbistických činností, vyjádřili však obavy v souvislosti s tím, že současné diskuse se zaměřují především na vymezení toho, kdo bude považován za lobbistu, přičemž některé zainteresované strany usilují o výjimky. Vyslovili se proti úpravám již přijatých právních předpisů a zároveň pro důsledné a přiměřené uplatňování těchto předpisů vůči všem aktérům. Jako pozitivní aspekt účastníci zdůraznili poměrně robustní rámec upravující financování politických stran a existenci dobře fungujících mechanismů dohledu.

V neposlední řadě se vyjádřili k **podmínkám ve věznicích**, které označili za obecně stabilní, přičemž zařízení dle jejich slov nejsou kriticky přeplněná. Poukázali na nedávné legislativní změny, jejichž cílem bylo snížit počty vězněných osob prostřednictvím snížení trestů v některých oblastech a většího využívání alternativních trestů. Rovněž byl zmíněn pozitivní vývoj v oblasti sociální rehabilitace, včetně zřízení probačního domu. Účastníci však vyjádřili obavy ohledně dlouhodobé udržitelnosti těchto iniciativ, zejména s ohledem na možná omezení v oblasti financování.

**Připomínky českých orgánů
v reakci na zprávu z návštěvy České republiky,
která se uskutečnila ve dnech 5.–6. května 2026**

**Připomínky českých orgánů v reakci na zprávu skupiny Základní práva a právní stát z
návštěvy České republiky,
která se uskutečnila ve dnech 5.–6. května 2026**

Připomínky ke konkrétním bodům:

1. Základní práva sociálních partnerů

Česká republika by ráda upozornila na to, že návrh zákona, jímž bude provedena směrnice o transparentnosti odměňování, byl nedávno schválen vládou a předložen Parlamentu k přijetí. Jak zaměstnavatelé, tak odborové svazy byli do jeho přípravy v široké míře zapojeni.

2. Svoboda sdružování a svoboda shromažďování

Pokud jde o zákon o registraci subjektů se zahraničními vazbami, Česká republika by ráda potvrdila, že žádný takový návrh nebyl předložen k projednání v rámci legislativního procesu.

3. Svoboda projevu včetně svobody médií

Česká republika připouští určitá zpoždění při přizpůsobování vnitrostátních právních předpisů novým právním předpisům EU, jako je nařízení o digitálních službách a evropský akt o svobodě médií. V obou případech však již byly příslušné prováděcí právní předpisy předloženy Parlamentu ke schválení. Totéž platí pro směrnici o ochraně proti strategickým soudním řízením proti účasti veřejnosti.

4. Právo na nediskriminaci

Česká republika by ráda upřesnila svůj postoj k unijnímu Paktu o migraci a azylu. V současné době se v Parlamentu projednávají nové právní předpisy o vstupu a pobytu cizinců na území České republiky, které musí být v souladu s paktem.

Česká republika je i nadále odhodlána poskytovat účinnou podporu osobám se zdravotním postižením a průběžně přijímá opatření s cílem zlepšovat systém sociálních služeb a podporu samostatného života. I nadále probíhají kroky zaměřené na rozvoj komunitních služeb a pokrok v oblasti transformace systému péče v souladu s mezinárodními závazky, včetně Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením. Česká republika zároveň uznává, že v této oblasti ještě mohou existovat jisté nedostatky, které nadále řeší prostřednictvím legislativních i nelegislativních opatření, včetně reforem zaměřených na zvýšení dostupnosti, přístupnosti a kvality podpůrných služeb pro osoby se zdravotním postižením.

5. Právní stát

Česká republika dále pracuje na digitalizaci svého justičního systému. Konkrétní realizované projekty jsou následující:

- **datový sklad ministerstva spravedlnosti** – centrální datová platforma pro sběr, integraci a využívání justičních dat pro analytické účely, do čehož spadá i podpora rozhodování na základě faktů. Projekt je ve fázi realizace a jeho dokončení je plánováno na rok 2026;

- **Portál justice České republiky** – centrální veřejný portál justice, který poskytuje informace a digitální služby pro veřejnost i uživatele z řad odborníků. Projekt dále probíhá, v roce 2026 se pokračuje v jeho dalším rozvoji;
- **eJustice 2020 – eSIR a eSpis** – komplexní projekt zaměřený na vytvoření ústřední platformy pro elektronické spisy (eSpis) a souvisejících modulů eJustice. Projekt je v závěrečné fázi realizace, uvedení do produkčního prostředí je plánováno na druhou polovinu roku 2026;
- **digitalizace programů jednání soudů (eTrest, eSpráva, ePR)** – program postupné digitalizace trestních řízení, správního soudnictví a elektronických platebních rozkazů opírající se o platformu eSpis. Byly dokončeny studie proveditelnosti a probíhá příprava realizace;
- **systém anonymizace v soudním prostředí** – systém používaný pro anonymizaci soudních rozhodnutí za účelem jejich zveřejnění a dalšího použití. Základní řešení je v provozu, připravuje se další vývoj s využitím umělé inteligence;
- **Beey – automatický přepis řeči do textu** – nástroj, který soudy využívají během soudních jednání k převodu mluveného slova na text. Toto řešení je využíváno v praxi a přispívá k efektivnější přípravě soudních záznamů;
- **videokonference v justici** – vývoj a široké využívání videokonferenčních technologií v rámci soudních řízení a při dalších soudních činnostech. Řešení je využíváno v praxi a dále probíhá jeho technologický vývoj.

Kromě výše uvedených projektů ministerstvo spravedlnosti pokračuje v práci na dalších iniciativách, jako je rozvoj centrálních služeb e-justice, interoperabilita rejstříků, udržitelný provoz informačních systémů a posílení digitálních kapacit justice a jejich kybernetické bezpečnosti.

Česká republika by rovněž ráda upřesnila, že zákon o svobodném přístupu k informacím umožňuje požadovat náhradu nákladů spojených s poskytováním veřejných informací v případech, kdy předávání informací generuje dodatečné náklady, je nutné pořizovat kopie dokumentů či nosiče dat nebo vznikají jiné relevantní náklady, nebo v případech, kdy je za účelem shromáždění požadovaných informací nezbytné provést rozsáhlou rešeršní činnost. V takových případech musí daný orgán předem informovat žadatele o nákladech a jejich výši a odůvodnit jejich výpočet. Žadatel může proti uložení povinnosti uhradit náklady podat stížnost nadřízenému orgánu, který může příslušnou částku pozměnit.

Evropský hospodářský a sociální výbor

Rue Belliard/Belliardstraat 99
1040 Bruxelles/Brussel
BELGIQUE/BELGIË

www.eesc.europa.eu

Printed by the EESC-CoR Printing and Distribution Unit, Belgium

EESC-2026-21-CS

© Evropská unie, 2026

Reprodukce povolena pod podmínkou uvedení zdroje.
K jakémukoli použití nebo reprodukci fotografií / ilustrací
je nutné získat povolení od držitele/držitelů autorských práv.

Úřad pro publikace
Evropské unie

Print:
QE-01-26-009-CS-C
ISBN 978-92-830-7055-9
doi:10.2864/4925520
PDF:
QE-01-26-009-CS-N
ISBN 978-92-830-7054-2
doi:10.2864/2394903

CS